

Algılanan Ebeveyn Şiddeti, Cinsiyetçilik ve Kadına Yönelik Flört Şiddetine İlişkin Tutumlar

Perceived Parental Violence, Sexism, and Attitudes towards Dating Violence against Women

Özge Ünal¹, Gamze Er Vargün², Serap Akgün³

¹ Mersin Üniversitesi, Mersin, Türkiye

² Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, Türkiye

³ Bursa Teknik Üniversitesi, Bursa, Türkiye

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin çocukluk döneminde ebeveynlerinden gördükleri şiddetin ve kadına yönelik cinsiyetçi tutumlarının erkeğin kadına uyguladığı flört şiddetine yönelik tutumları ile ilişkilerini incelemektir. Bu amaçla 18-28 yaş aralığındaki 351 (201'i kadın, 150'si erkek) üniversite öğrencisinden veri toplanmıştır. Katılımcılara Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği, Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği ve çocukluk döneminde ebeveynlerinden gördükleri fiziksel ve psikolojik şiddete yönelik soruların yer aldığı bir ölçek bataryası uygulanmıştır. Katılımcıların fiziksel, psikolojik ve cinsel flört şiddetine yönelik tutumlarının yordayıcılarını belirlemek için üç ayrı hiyerarşik regresyon analizi yürütülmüştür. Bulgular, erkek üniversite öğrencilerinin fiziksel, psikolojik ve cinsel flört şiddetine yönelik tutumlarının kadın üniversite öğrencilerine kıyasla daha olumlu olduğunu göstermiştir. Katılımcıların çocukluk döneminde ebeveynlerinden gördükleri şiddet, cinsel flört şiddetine yönelik olumsuz tutumları olumlu yönde yordamıştır. Cinsiyetçi tutumların flört şiddetine yönelik tutumlar ile ilişkisi incelendiğinde, kadına yönelik düşmanca cinsiyetçiliğin psikolojik, fiziksel ve cinsel flört şiddetine yönelik olumsuz tutumları; kadına yönelik korumacı cinsiyetçiliğin ise fiziksel flört şiddetine yönelik olumsuz tutumları olumlu yönde yordadığı bulunmuştur. Sonuç olarak bulgular, kadına yönelik cinsiyetçi tutumların ve çocukluk döneminde görülen ebeveyn şiddetinin flört şiddetine yönelik olumsuz tutumlar üzerindeki rolüne dikkat çekmektedir. Flört şiddetine yönelik tutumları yordayan değişkenlerin belirlenmesi, romantik ilişkilerdeki flört şiddetini önlemeyi amaçlayan müdahale çalışmaları için önemli görünmektedir.

Anahtar sözcükler: ebeveyn şiddeti, düşmanca cinsiyetçilik, korumacı cinsiyetçilik, flört şiddeti tutumları

ABSTRACT

The aim of this study was to examine the relationship between perceived parental violence during childhood, sexist attitudes towards women and the attitudes towards dating violence perpetrated by men. For this purpose, data were collected from 351 (201 female, 150 male) university students aged 18-28. A battery of scales including the Attitudes towards Dating Violence Scale, Ambivalent Sexism Scale, and questions about physical and psychological violence from their parents during childhood were administered to the participants. Three different hierarchical regression analyzes were conducted to determine the predictors of participants' attitudes towards physical, psychological and sexual dating violence. The results of the analysis indicated that male university students' attitudes towards physical, psychological, and sexual dating violence were more positive than female students. Parental violence that the participants experienced during their childhood predicted their attitudes towards sexual dating violence positively. When the relationship between sexist attitudes and attitudes towards dating violence was examined, hostile sexism towards women positively predicted positive attitudes towards psychological, physical, and sexual dating violence. On the other hand, benevolent sexism towards women positively predicted positive attitudes towards physical dating violence. In conclusion, the findings remark to the role of sexist attitudes towards women and perceived parental violence in childhood on positive attitudes towards dating violence. Determining the variables that predict attitudes towards dating violence seems important for intervention studies aiming to prevent dating violence in romantic relationships.

Keywords: parental violence, hostile sexism, benevolent sexism, attitudes towards dating violence.

Yazışma Adresi/Address for Correspondence: Özge Ünal, Mersin Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Psikoloji Bölümü, Mersin, Türkiye

E-posta/E-mail: oz_ge_unal@yahoo.com.tr **Geliş tarihi/Received:** 31.08.2022 **Kabul tarihi/Accepted:** 10.12.2022

ORCID ID: 0000-0002-5660-2671

Giriş

Flört şiddeti, ergenler ve gençler arasında yaygın olarak görülen evrensel bir sorundur (Chan ve ark. 2008, WHO 2010). Romantik ilişkilerde genellikle fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddet olmak üzere üç farklı şiddet türü tanımlanmaktadır (Price ve ark. 1999, Teten ve ark. 2009). Gençler flört ilişkilerinde psikolojik şiddeti, diğer şiddet türlerine kıyasla daha kabul edilebilir olarak algulamaktadır (Price ve ark. 1999). Ancak araştırmalar (örn., Meekers ve ark. 2013) psikolojik şiddete sıklıkla fiziksel şiddetin eşlik ettiğini, ilişkide şiddetin bir türü mevcutsa diğer türlerinin de görülmesinin olası olduğunu göstermektedir. Bu nedenle flört ilişkilerinde gençlerin partneriyle yalnızca fiziksel açıdan değil, psikolojik açıdan da güvende hissetmesi oldukça önemlidir.

Flört şiddetinin gençler arasındaki yaygınlığı konusunda Hossain ve arkadaşları (2020) ergen ve genç yetişkinlerle yürütülen 16 sistematik derleme ve metaanaliz çalışmasını incelemiştir. Bu incelemeye göre gençlerde fiziksel şiddetin yaygınlığı % 0,1 ve % 57,5 arasında, cinsel şiddetin yaygınlığı %0,1 ve %64,6 arasında, psikolojik şiddetin yaygınlığı ise %4,2 ile %97 arasında değişmektedir. Ülkemizde 500 üniversite öğrencisi ile yürütülen bir çalışmaya göre ise kadınların %88'i duygusal (psikolojik), %19,4'ü fiziksel, %7,8'i cinsel şiddete maruz kaldıklarını belirtmişlerdir (Dikmen ve ark. 2018). Yine ülkemizde odak grup görüşmeleri yapılarak yürütülen güncel ve kapsamlı bir nitel araştırmada, katılımcıların deneyimledikleri ya da şahit oldukları flört şiddeti davranışlarının en çok duygusal şiddet türünden olduğu, duygusal şiddeti ise cinsel ve fiziksel şiddetin takip ettiği bulunmuştur (Eslek ve ark 2021). Oranlar flört şiddetinin tanımı ve ölçme yöntemindeki farklılıklar nedeniyle oldukça değişken olsa da, flört şiddetinin dikkate alınması gereken önemli bir sorun olduğunu göstermektedir. Flört ilişkisinde şiddet mağduru olmak depresyon, travma sonrası stres bozukluğu, madde kullanımı, intihar düşünceleri ya da girişimleri, okul sorunları, yinelenen mağduriyet gibi pek çok sorun ile ilişkilendirilmektedir (Teten ve ark. 2009). Dahası, flört şiddeti daha ciddi durumlarda kurbanın ölmesi ile sonuçlanmaktadır (Catalano ve ark. 2009).

Araştırmalar çocukluk çağında şiddete maruz kalmanın gençlikte yakın ilişki içerisinde olunan partnere şiddet uygulama ile ilişkili olduğunu göstermektedir (Jin ve ark. 2007; White ve Widom 2003). Sosyal öğrenme kuramına göre (Bandura 1973), şiddet ve saldırganlık, başkalarını gözlemleyerek edinilebilir. Bu açıdan bakıldığında, erken yaşta şiddete maruz kalmak, flört ilişkilerinde şiddet uygulama için güçlü bir risk faktörü olabilir. Pek çok araştırma (örn., Abramsky ve ark. 2011, White ve Widom 2003) çocukluk çağında istismara maruz kalma ve ev içi şiddet sorunu ile büyüme gibi risk faktörlerinin gençlikte hem flört şiddeti mağduru olmayı hem de şiddet uygulamayı yordadığını göstermiştir. Kısacası, çocuklukta şiddete maruz kalmak sonraki yıllarda flört ilişkisinde şiddet deneyimleme için önemli bir risk faktörüdür. Bununla birlikte, aile ve sosyal çevre faktörünün flört ilişkisinde şiddet deneyimleri ile ilişkisinin incelendiği bir metaanaliz çalışması (Park ve Kim, 2018), flört ilişkisinde şiddet mağduru olmanın en güçlü yordayıcısının ev içi şiddete tanık olmak; şiddet uygulayıcısı olmanın en güçlü yordayıcısının ise

akranlarla sapkın ilişkilere sahip olmak olduğunu göstermiştir. Başka bir çalışmada da saldırgan arkadaşlara sahip olan erkeklerin flört ilişkisinde fiziksel ve cinsel şiddeti onaylama eğiliminde oldukları bulunmuştur (Price ve ark. 1999).

Flört şiddeti cinsiyetçi tutumlarla da yakından ilişkilidir. Cinsiyetçilik, kadın ve erkek arasındaki biyolojik ve sosyal rol farklılıklarının abartılarak erkeklik rolüne yüksek statü ve güç ile ilişkili konumların uygun görülmesi, kadınların ise erkeklerden daha zayıf bir konuma itilmesi gibi tutumları içerir (Sakallı-Uğurlu 2003). Glick ve Fiske'e göre (1996) cinsiyetçi tutumlar çelişik duygulardan beslenmektedir, çünkü kadınlar ve erkekler üreme ve cinsellik ihtiyaçlarından dolayı birbirlerine gereksinim duymaktadır. Bu yönüyle kadınlar ve erkekler arasındaki ilişkinin doğası toplumda mevcut olan diğer gruplar arası ilişkilerin doğasından farklıdır. Öte yandan, toplumda kadınlar ve erkekler arasında, diğer gruplar arası ilişkilerde olduğu gibi statü farkı bulunmaktadır. Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Kuramı'na göre, cinsiyetler arasında karşılıklı bağımlı ancak güç farklılıklarına dayalı türden bir ilişkinin olması nedeniyle cinsiyet gruplarına yönelik çelişik duygular yaşanmaktadır (Glick ve Fiske 1996). Bu yüzden kadınlara yönelik geleneksel tutumlar hem düşmanca hem de korumacı bileşene sahip olan çelişik duygular içermektedir. Kadınlara yönelik düşmanca cinsiyetçilik, kadının toplumsal statü bakımından erkekte daha düşük düzeyde değerlendirilmesini ve geleneksel cinsiyet rollerine uymayan ya da erkeğin baskınlığına meydan okuyan kadınlara antipati duymayı kapsar (Gaunt 2013; Sakallı-Uğurlu 2003). Kadınlara yönelik korumacı cinsiyetçilik ise kadınların, yüceltilmesi, korunması ve erkeklerin onlara kaynak sağlaması gereken varlıklar olduğunu vurgulayan, görünüşte daha pozitif ve sevecen tutumları kapsar (Gaunt 2013). Korumacı cinsiyetçilik yüzeysel olarak bakıldığında olumlu görünse de, bu inançlarla bağlantılı olan üstü kapalı varsayımlar sebebiyle kadınlara zarar verebilir. Örneğin, korumacı cinsiyetçilik kadınların erkeklerden daha yetersiz ve güçsüz oldukları varsayımını taşımaktadır. Bunun yanı sıra cinsiyetçi toplumlarda korumacı cinsiyetçilik toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizliğin kadınlar tarafından bir sorun olarak algılanmasını zorlaştırdığından, kadınların bu olumsuz görüşleri kabul etmesine ve bu yolla kadın-erkek eşitsizliğinin sürdürülmesine katkı sağlamaktadır (Glick ve Fiske 2001).

Araştırmalar cinsiyetçilik düzeyinin kadına yönelik saldırgan davranışlarla ve bu davranışları meşrulaştırma eğilimi ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Örneğin, erkeklerde düşmanca cinsiyetçilik tecavüz niyetini (Abrams ve ark. 2003) ve eşe vurma istekliliğini (Glick, ve ark. 2002) yordamıştır. Korumacı cinsiyetçilik ise, tecavüz durumlarında teması kurban başlattıysa tecavüz kurbanını suçlama eğilimini yordamaktadır (Abrams ve ark. 2003). Görüldüğü üzere çocukluk çağı aile yaşantıları ve cinsiyetçi tutumlar flört şiddetinin önemli belirleyicilerindedir.

Tutumların gelecekteki davranışları yordadığı bilinmektedir (Kraus 1995). Flört şiddetine ilişkin tutumların da flört ilişkisinde şiddet uygulama ve deneyimleme ile ilişkili olduğu gösterilmiştir (De Puy ve ark. 2014, Price ve ark. 1999). Bireylerin şiddeti arzu edilen sonuçları elde etmek için kullanılacak yararlı bir

araç olduğunu düşünmeleri, başka bir deyişle şiddeti onaylayan tutumlara sahip olmaları flört ilişkilerinde partnere şiddet uygulamalarına zemin hazırlamaktadır (Foshee ve ark. 1999). Çocuklukta ev-içi şiddete maruziyet, şiddeti onaylayan tutumlar geliştirmeye ilişkilidir (Slovak ve ark. 2007). Ancak kadınlar ve erkekler flört şiddetini onaylayıcı tutumların yoğunluğu bakımından farklılaşmaktadır. Araştırmalar erkeklerin kadına yönelik flört şiddetinin her üç türünü de, kadınlara kıyasla daha kabul edilebilir bulduklarını ortaya koymuştur (Price ve ark. 1999). Kadına yönelik fiziksel ve cinsel şiddeti onaylayan tutumlara sahip olan erkeklerin ilişkide partnerlerine şiddet uygulama eğilimde olduğu da gösterilmiştir (Bookwala ve ark. 1992). Bunun yanı sıra cinsiyet rolleri bakımından geleneksel kadın rolünü savunan erkeklerin partnerine saldırgan davranmaya daha eğilimli oldukları bilinmektedir (Byers ve Eno 1992).

Bireylerin şiddet mağduru olduğu ilişkiyi sürdürmeye devam etmesi ise, partnerden gelen şiddeti kabullenici tutumlarla açıklanabilir. Partner şiddetinin kabul edilebilir olduğuna ilişkin algılar ebeveyn tarafından istismar veya şiddete maruz kalmak veya ebeveynler arasındaki şiddete tanık olmakla ilişkilidir (Foshee ve ark. 1999). Örneğin, ebeveynler arasındaki şiddete çocukluğunda tanık olduğunu belirten kız ergenlerle yürütülen bir çalışmada (Lee ve ark. 2016) çocuklukta şiddete tanık olma ile partnerden gelen şiddeti kabullenici tutumlar arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ve bu ilişkiye yakınlığın zarar verici olduğuna yönelik otomatik inançların aracılık ettiği gösterilmiştir. Başka bir deyişle babasının annesine şiddet uyguladığına tanık olan çocuklar, ilişkileri zarar görme olgusu ile bağlantılandıran şemalar oluşturmakta ve bu durumu flört ilişkisinde şiddet görmeyi kabullenici tutumlar geliştirme izlemektedir. Ev-içi şiddetin yanı sıra, geleneksel kadın ve erkek rollerine yönelik tutumların da şiddet riski olan ilişki içerisinde kalmaya devam etmeyi açıklamaya beklenir. Örneğin, Lee ve arkadaşları (2016) ebeveynler arası şiddete tanık olan kız ergenlerde kadına ilişkin olumsuz tutumların (düşmanca cinsiyetçilik) flört ilişkisindeki şiddeti kabullenici tutumlarla ilişkili olduğunu göstermiştir.

Ülkemizde yürütülen bir çalışmada (Sakallı-Uğurlu ve Ulu, 2003) erkeklerde düşmanca cinsiyetçiliğin evlilik ilişkisinde partnere yöneltilen sözel ve fiziksel şiddete ilişkin tutumları yordadığı görülmüştür. Aynı çalışmanın kadın örneklem için bulguları ise kadınlarda düşmanca cinsiyetçiliğin ve korumacı cinsiyetçiliğin fiziksel şiddete ilişkin tutumları değil ancak sözel şiddete ilişkin tutumları yordadığını göstermiştir. Buna göre erkeklerde düşmanca cinsiyetçilik partnere sözel ve fiziksel şiddet göstermeyi onaylayıcı tutumlarla; kadınlarda ise düşmanca ve korumacı cinsiyetçilik partnerden gelen sözel şiddeti kabullenici tutumlarla ilişkilidir. Benzer şekilde, Dossil ve arkadaşları (2020) da flört şiddetinin fiziksel şiddet boyutunda değil ancak sözel/duygusal şiddet boyutunda mağduriyet düzeyi yüksek olan kadınların diğerlerine kıyasla, daha yüksek düzeyde korumacı ve düşmanca cinsiyetçi inançlar benimsediğini göstermiştir.

Flört şiddeti söz konusu olduğunda uygulayıcının mağdurdan ayırt edilmesinin oldukça önemli olduğu ve cinsiyetin önemli bir ayırt edici faktör olduğu belirtilmektedir (Lewis ve Fremouw

2001). Hem kadınlar hem de erkekler flört şiddetine maruz kalabilmektedir ancak görgül çalışmalar kadınların erkeklere kıyasla daha ciddi düzeyde zarar gördüğünü; örneğin daha ciddi yaralanmalar aldığı göstermektedir (Arias ve Johnson 1989, Makepeace 1986). Erkekten kadına yönelik şiddetin olumsuz sonuçlarının daha ciddi düzeyde olması nedeniyle bu çalışmada flört şiddetinin erkekten kadına doğru olan biçiminin yordayıcıları incelenmiştir. Cinsiyet ise şiddete yönelik tutumlarda belirleyici bir etkidir. Literatürdeki araştırmalar erkeklerin kadına yönelik şiddeti meşrulaştırma eğiliminin daha fazla olduğunu göstermektedir (Price ve ark. 1999, Rani ve Bonu 2009). Bu nedenle bu çalışmada erkeklerin kadınlardan daha fazla flört şiddetini onaylayan tutumlara sahip olması beklenmektedir. Cinsiyetin flört şiddeti tutumlarını belirlemede önemli bir faktör olabileceği düşünüldüğünden çalışmada cinsiyetin etkisi kontrol edilmek istenmiştir. Kısacası, bu araştırmanın temel amacı cinsiyetin etkisi istatistiksel olarak kontrol edildikten sonra erkeklerin uyguladığı psikolojik, fiziksel ve cinsel flört şiddetine ilişkin olumlayıcı tutumların; ebeveynin psikolojik ve fiziksel şiddetine maruziyet ile kadına yönelik cinsiyetçi tutumlar (korumacı ve düşmanca cinsiyetçilik) kapsamında yordayıcılarını tespit etmektir. Bu çalışmada cinsiyetin etkisi istatistiksel olarak kontrol edildiğinde ebeveyn şiddetine maruz kalmanın ve cinsiyetçi tutumların flört şiddetine yönelik tutumları yordaması beklenmiştir. Türkiye’de flört şiddetine yönelik tutumları inceleyen çalışmaların sınırlı sayıda olması sebebiyle bu çalışmanın bulgularının yakın ilişki literatürüne katkı sağlayacağı düşünülmekte ve bu alanda yeni çalışmaları teşvik etmesi beklenmektedir.

Yöntem

Örneklem

Araştırmaya Mersin Üniversitesi’nde eğitim gören 18-28 yaş aralığındaki 351 üniversite öğrencisi katılmıştır. Bu öğrencilerin %57’si ($n = 201$) kadın, %43’ü ($n = 150$) erkek olup, örneklemin yaş ortalaması 21.57 ‘dir ($SS = 2.23$). Araştırmaya dahil olma kriteri olarak “şimdiye kadar en az bir kez romantik bir ilişki yaşamış olmak” belirlenmiştir. Bu doğrultuda çalışmada yer alan katılımcıların tamamı şimdiye kadar en az bir kez romantik bir ilişki yaşadıklarını rapor etmişlerdir. Ayrıca, katılımcıların %49’u ($n = 172$) şu an romantik bir ilişki içerisinde olduğunu, %50’si ($n = 177$) şu an romantik bir ilişki içerisinde olmadığını belirtirken, %1’i ($n = 2$) güncel ilişki durumunu belirtmemiştir. Son olarak, araştırmaya katılan üniversite öğrencilerininin %1’i ($n = 4$) hazırlık sınıfı, %34’ü ($n = 120$) birinci sınıf, %23’ü ($n = 81$) ikinci sınıf, %23’ü ($n = 80$) üçüncü sınıf, %13’ü ($n = 45$) dördüncü sınıf, %2’si ($n = 7$) beşinci sınıf öğrencisi olduğunu belirtirken, %4’ü ($n = 14$) kaçıncı sınıf öğrencisi olduğunu belirtmemiştir.

Veri Toplama Araçları

Demografik Bilgi Formu

Katılımcıların yaş, cinsiyet, flört ilişkilerinin olup olmadığı gibi demografik özellikleri araştırmacılar tarafından geliştirilen demografik bilgi formu ile değerlendirilmiştir.

Cinsiyetçi Tutumlar

Katılımcıların cinsiyetçi tutumları 22 maddeden oluşan Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği (Glick ve Fiske 1996) ile değerlendirilmiştir. Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği'nin (Glick ve Fiske 1996) Türkçeye uyarlaması Sakallı-Uğurlu (2002) tarafından yapılmıştır. Kadına yönelik düşmanca cinsiyetçilik (örnek madde: Kadınlara erkekler üzerinde kontrolü sağlayarak güç kazanmak hevesindedir.) ve korumacı cinsiyetçilik (örnek madde: Bir felaket durumunda kadınlara erkeklerden önce kurtarılmalıdır.) olmak üzere iki alt boyuttan oluşan ölçeğin iç tutarlılık katsayısı uyarlama çalışmasında alt boyutlar için sırasıyla .87 ve .78 olarak hesaplanmıştır. Bu ölçekte katılımcılar maddeleri 6 dereceli Likert tipi bir ölçek (1 "tamamen karşıyım", 6 "tamamen katılıyorum") üzerinde değerlendirmektedirler. Ölçekten alınan yüksek puanlar, düşmanca ve korumacı cinsiyetçiliğin yüksek olduğunu göstermektedir. Bu çalışma kapsamında ölçek alt boyutlarının güvenilirlik katsayıları düşmanca cinsiyetçilik ve korumacı cinsiyetçilik için sırasıyla .91 ve .86 olarak bulunmuştur.

Erkeğin Uyguladığı Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği

Katılımcıların flört şiddetine yönelik tutumlarının değerlendirilmesinde 39 maddelik Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği (Price ve ark 1999) kullanılmıştır. Söz konusu ölçek fiziksel şiddet (örnek madde: Bir erkeğin kız arkadaşına vurması asla kabul edilemez.), psikolojik şiddet (örnek madde: Bir erkeğin kızdığı zaman kız arkadaşına bağırması anlaşılabilir bir durumdur.) ve cinsel şiddet (örnek madde: Bir erkek kız arkadaşı istemedikçe ona dokunmamalıdır.) olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Maddeler 7 dereceli Likert tipi bir ölçek üzerinde değerlendirilmektedir (1 "hiç katılmıyorum", 7 "tamamen katılıyorum"). Ölçeğin orijinal çalışmasında (Price ve ark 1999) alt boyutların iç tutarlılık katsayılarının .83 ve .87 arasında değiştiği görülmüştür.

Erkeğin Uyguladığı Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği için Yürütülen Açıklayıcı ve Doğrulamalı Faktör Analizi Sonuçları: Bu çalışma kapsamında dilimize uyarlanan flört şiddetine yönelik tutumların değerlendirildiği ölçeğin faktör yapısını görmek için açıklayıcı ve doğrulamalı faktör analizleri yapılmıştır. Worthington ve Whittaker (2006) bir veri seti üzerinde faktör analizi yapılabilmesi için öncelikle Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değerinin .60'dan yüksek, Bartlett Testi'nin sonucunun ise istatistiksel olarak anlamlı olmasını önermiştir. Veri üzerinde yürütülen analizlerde KMO değerinin .91 ve Bartlett Testi'nin de ($\chi^2 = 6803.417$, $p < .001$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda, araştırmacılar tarafından Türkçeye çevrilerek kullanılan bu ölçek için öncelikle açıklayıcı faktör analizi yürütülmüştür. Varimax döndürmesinin yapıldığı ve maddelerin faktörlere dağılımının serbest bırakıldığı bu açıklayıcı analiz sonucunda, öz değeri 1'in üzerinde olan ve varyansın %64'ünü açıklayan 8 faktörlü bir yapının ortaya çıktığı görülmüştür. Orijinal ölçek yapısının 3 boyutlu olması sebebiyle, araştırmacılar tarafından 3 faktörlü bir çözümleme yapılmasına karar verilmiştir. Yürütülen bu çözümlemede öz değeri 1'in üzerinde olan bu 3 faktör toplamda varyansın %47'sini açıklamıştır. Maddelerin faktörlere dağılımı incelendiğinde,

orijinal ölçekte psikolojik, fiziksel ve cinsel şiddet boyutlarında yer alan maddelerden bazılarının söz konusu örnekleme iç içe geçtiği gözlenmiştir. Flört şiddetine yönelik tutumların farklı kültürler içerisinde değişebileceği ve mevcut kültür göz önünde bulundurulurken orijinal ölçekte olması gereken boyuta değil de başka boyuta yüklenen maddeler tekrar incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda, önerilen boyut yerine başka boyutlara yüklenen maddelerin bu araştırma için analizlerden çıkarılmasına karar verilmiştir (Psikolojik şiddetten 3., 4., 6., 7., 8., 11., 12., 14. ve 15. maddeler; fiziksel şiddetten 16., 18., 20. ve 22. maddeler; cinsel şiddetten 29., 30., 31., 32., 39. maddeler silinmiştir). Nihai olarak bu çalışmada üniversite öğrencilerinin erkeğin uyguladığı flört şiddetine yönelik tutumları altı tanesi psikolojik, sekiz tanesi fiziksel ve yedi tanesi cinsel şiddete yönelik olmak üzere toplam 21 madde ile değerlendirilmiştir. Bu 3 faktör toplamda varyansın %55'ini açıklamış olup, maddelerin faktör yükleri .44 ile .85 arasında değişmiştir. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı psikolojik, fiziksel ve cinsel şiddete yönelik tutumun alt boyutları için sırasıyla .79, .89 ve .82 şeklindedir. Ölçek ile ilgili yürütülen açıklayıcı faktör analizinin sonuçları detaylı bir şekilde Tablo 1'de sunulmuştur.

Açıklayıcı faktör analizi ile elde edilen faktör yapısı LISREL 8.51 programı ile yürütülen doğrulamalı faktör analizi ile yeniden sınanmıştır. Modelin uyumluluğunun değerlendirilmesi için RMSEA, AGFI, CFI, GFI, ve χ^2/df uyum indeksleri incelenmiştir.

Tablo 1. Erkeğin Uyguladığı Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeğinin Yapısına Ait Açıklanan Varyanslar, Özdeğerler, Alfa Katsayıları ve Faktör Yükleri

Madde No	Faktör 1: Psikolojik şiddet	Faktör 2: Fiziksel şiddet	Faktör 3: Cinsel şiddet
1			
2			
3			
4			
5			
6	.66		
7	.64		
8	.73	62	
9	.58	83	
10	.77	82	
11	.73	85	
12		67	
13		84	
14		58	
15		59	72
16			75
17			69
18			72
19			44
20			60
21			64
Açıklanan Varyans	%22.48	%16.62	15.71
Öz Değer	6.84	2.75	1.93
α	.79	.89	.82

CFI ve GFI değerlerinin .90 ve üzerinde, AGFI değerinin ise .85 ve üzerinde olması; RMSEA değerinin .08'den ve χ^2/df değerinin ise 3'ten küçük olması modelin kabul edilebilir olduğunu göstermektedir (Hu ve Bentler 1999). Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları, açıklayıcı faktör analizinde elde edilen faktör yapıları ile uyumlu olarak maddelerin ait oldukları boyutlara yüklendiğini göstermiştir. Faktör yapısını doğrulamak için sınanan modelin uyum indekslerinin tümü, program tarafından önerilen ve teorik olarak da uygun görülen düzenlemelerin yapılmasıyla kabul edilebilir sınırlar içerisinde ($\chi^2 [177, N=351] = 515.02$, $\chi^2/df = 2.91$, RMSEA = .07, GFI = .88, AGFI = .84, CFI = .90).

Çocuklukta Ebeveyn Den Alınan Şiddet

Katılımcıların çocukluk döneminde anne ve babalarından fiziksel ve psikolojik şiddet görüp görmediklerini değerlendirmek için alanyazındaki benzer uygulamalardan hareketle (örn., Thoresen ve ark. 2015) araştırmacılar tarafından 4 soruluk bir form oluşturulmuştur. Anne ve baba için ayrı ayrı değerlendirme yapılan bu formda "Çocukken annenizden/babanızdan fiziksel şiddet gördünüz mü?" ve "Çocukken annenizden/babanızdan psikolojik şiddet (tehdit, hakaret, aşağılama) gördünüz mü?" soruları yer almaktadır. Katılımcılar bu soruları 1 "hiçbir zaman", 5 "her zaman" anlamına gelen 5 dereceli Likert tipi bir ölçek üzerinden yanıtlamışlardır. Ebeveyn den alınan şiddetin ölçüldüğü 4 maddenin birbiriyle .42 ile .71 ranjında değişen yüksek bir korelasyon gösterdiği görülmüştür. Açıklayıcı faktör analizinde bu maddeler tek bir faktöre yüklendiği için, yürütülen analizlerde ebeveyn şiddeti toplam puanı kullanılmıştır. Toplam puan için hesaplanan iç tutarlılık katsayısı .85'tir. Ölçekten alınan yüksek puan, alınan çocukluk dönemi ebeveyn şiddetinin yüksek düzeyde olduğu anlamına gelmektedir.

İşlem

Öncelikle araştırmanın yürütülebilmesi için Mersin Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurul Komisyonu'ndan etik izin alınmıştır (kabul tarihi 29.03.2022 ve karar sayısı 108). Ardından, veri toplama işleminin yapılacağı bölüm ve sınıflar seçkisiz olarak belirlenmiştir. Ölçeklerin doldurulması katılımcıların ortalama 15-20 dakikasını almıştır.

İstatistiksel Analiz

Verilerin analizinde IBM SPSS 21.0 ve LISREL 8.51 (Jöreskog ve Sorbom 1993) paket programı kullanılmıştır. Öncelikle parametrik analizleri yürütmek için çoklu bağlantısalığın olmaması, normallik ve doğrusallık gibi varsayımların karşılanıp

karşılanmadığı kontrol edilmiştir. Cinsel flört şiddetine yönelik tutumlar hariç diğer tüm değişkenlerin çarpıklık ve basıklık değerlerinin Field (2009) tarafından önerilen ± 1.96 aralığında olduğu görülmüştür. Cinsel flört şiddetine yönelik tutum değişkeninin basıklık değerinin 2.67 olduğu görülse de, bu değer ± 7 'den küçük olması sonucunda kabul edilebilir sınırlar içerisinde olduğu düşünülmüştür (West ve ark. 1995). Çoklu bağlantısalığın olup olmadığı Tolerans ve VIF (Variance Inflation Factor) değerlerinin incelenmesiyle test edilmiştir. Tolerans değerlerinin .10'den küçük, VIF değerlerinin ise 10'un altında olması önerilmektedir (Field 2009). Tolerans ve VIF değerlerinin kabul edilir sınırlar içerisinde olması çoklu bağlantısalığın olmadığını göstermiştir. Sözü edilen varsayımların karşılandığının görülmesinin ardından, değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla veri seti ile korelasyon analizi yürütülmüştür. Daha sonra araştırmanın amacı doğrultusunda üç adımdan oluşan üç ayrı hiyerarşik regresyon analizi gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumlarının yordayıcılarını incelemek amaçlanmıştır. Bu kapsamda çocukluk döneminde ebeveyn şiddetine maruz kalma ile kadına yönelik düşmanca ve korumacı cinsiyetçiliğin flört şiddetini onaylayan tutumlar ile ilişkisi incelenmiştir. Örnekleme ve araştırmanın değişkenlerine ait detaylı bilgiler Tablo 2'de sunulmuştur.

Araştırmanın değişkenleri arasındaki korelasyon ilişkileri detaylı olarak Tablo 3'te sunulmuştur. Bu sonuçlara göre, çocukluk dönemi ebeveyn şiddeti, cinsel flört şiddetine yönelik olumlu tutumlarla pozitif yönde anlamlı bir ilişkiye sahipken ($r = .13$, $p < .01$), fiziksel ve psikolojik flört şiddetine yönelik tutumlarla ilişkili değildir. Kadına yönelik düşmanca cinsiyetçilik ise psikolojik ($r = .27$, $p < .01$), fiziksel ($r = .53$, $p < .01$) ve cinsel ($r = .43$, $p < .01$) flört şiddetine yönelik olumlu tutumlarla pozitif yönde ilişkilidir. Son olarak, kadına yönelik korumacı cinsiyetçilik de fiziksel ($r = .42$, $p < .01$) ve cinsel ($r = .18$, $p < .01$) flört şiddetine yönelik olumlu tutumlarla pozitif yönde anlamlı bir şekilde ilişkilidir.

Araştırmanın amacı doğrultusunda üniversite öğrencilerinin psikolojik, fiziksel ve cinsel flört şiddetine yönelik olumsuz tutumlarının yordayıcılarını belirlemek için veri üzerinde üç farklı hiyerarşik regresyon analizi yürütülmüştür. Hiyerarşik regresyon analizlerinde ilk aşamada katılımcıların cinsiyeti kontrol değişkeni olarak modele dahil edilmiştir. İkinci aşamada

Tablo 2. Değişkenlerin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	N	Ortalama	Standart Sapma	Basıklık	Çarpıklık
Çocukluk dönemi ebeveyn şiddeti	351	7.93	4.05	.82	1.13
Kadına yönelik düşmanca cinsiyetçilik	351	38.20	16.94	-.89	.20
Kadına yönelik korumacı cinsiyetçilik	351	38.63	15.44	-.90	-.02
Psikolojik flört şiddetine olumlu tutumlar	351	14.63	8.53	.39	1.08
Fiziksel flört şiddetine olumlu tutumlar	351	21.69	13.21	-.49	.73
Cinsel flört şiddetine olumlu tutumlar	351	12.66	7.71	2.67	1.70

denkleme çocukluk döneminde ebeveynlerden algılanan şiddet girilmiştir. Son aşamada ise, kadına yönelik düşmanca ve korumacı cinsiyetçilik modele dahil edilmiştir. Araştırma kapsamında cinsiyet demografik değişkeni kontrol edildikten sonra olumsuz çocukluk yaşantılarının ve olumsuz çocukluk yaşantılarına ek olarak cinsiyetçi tutumların flört şiddetini destekleyen tutumları yordayıp yordamayacağını test etmek amaçlandığı için üç hiyerarşik regresyon analizinde de bu sıra izlenmiştir.

Üniversite öğrencilerinin psikolojik flört şiddetine yönelik olumsuz tutumlarının yordayıcılarını belirlemek için yürütülen ilk hiyerarşik regresyon analizinin sonuçlarına göre, modele ilk aşamada dahil edilen cinsiyet psikolojik flört şiddetine yönelik olumsuz tutumlardaki varyansın % 8'ini anlamlı olarak açıklamıştır ($F(1, 314) = 25.61, \beta = .28, p < .001$). Bu sonuca göre, erkek üniversite öğrencilerinin psikolojik flört şiddetine yönelik olumsuz tutumları kadın üniversite öğrencilerine kıyasla daha yüksektir. İkinci aşamada modele dahil edilen çocukluk döneminde ebeveynlerin uyguladığı şiddet, psikolojik flört şiddetine yönelik olumsuz tutumlardaki varyansı açıklamaya yönelik anlamlı bir katkı sağlamamıştır ($F(2, 313) = 12.99, p > .05$). Son adımda modele dahil edilen kadına yönelik düşmanca ve korumacı cinsiyetçilik ise psikolojik flört şiddetine yönelik olumsuz tutumlardaki varyansa ek %2'lik anlamlı bir katkı yapmıştır. Değişkenlerin modele katkıları ayrı ayrı incelendiğinde, kadına yönelik düşmanca cinsiyetçiliğin ($\beta = .22, p < .01$) psikolojik flört şiddetine yönelik olumsuz

tutumları anlamlı olarak yordadığı görülmüştür. Son adımda tüm değişkenler birlikte üniversite öğrencilerinin psikolojik flört şiddetine yönelik olumsuz tutumlarındaki varyansın yaklaşık %9'unu açıklamıştır ($F(4, 311) = 8.74, p < .05$) (Tablo 4).

Yürütülen ikinci hiyerarşik regresyon analizinde üniversite öğrencilerinin fiziksel flört şiddetine yönelik olumsuz tutumlarının yordayıcıları test edilmiştir. Cinsiyetin kontrol değişkeni olarak ilk adımda modele dahil edildiği analiz sonuçlarına göre, cinsiyet fiziksel flört şiddetine yönelik olumsuz tutumlardaki varyansın %10'unu anlamlı biçimde açıklamıştır ($F(1, 309) = 32.29, \beta = .31, p < .001$). Buna göre, erkek üniversite öğrencilerinin fiziksel flört şiddetine yönelik olumsuz tutumları kadın üniversite öğrencilerinden daha yüksektir. İkinci aşamada regresyon denklemine dahil edilen ebeveyn uyguladığı şiddet fiziksel flört şiddetine yönelik olumsuz tutumlardaki varyansa ek olarak anlamlı bir katkı sağlamamıştır ($F(2, 308) = 16.52, p > .05$). Son adımda modele dahil edilen kadına yönelik düşmanca ve korumacı cinsiyetçilik fiziksel flört şiddetine yönelik olumsuz tutumlardaki varyansa ek %22'lik anlamlı bir katkı sağlamıştır ($F(4, 306) = 35.15, p < .001$). Değişkenlerin bu adımdaki katkıları ayrı ayrı incelendiğinde, kadına yönelik düşmanca ($\beta = .37, p < .01$) ve korumacı ($\beta = .23, p < .01$) cinsiyetçiliğin ikisinin de modele katkısının anlamlı olduğu bulunmuştur. Bu sonuca göre, üniversite öğrencilerinde kadına yönelik düşmanca ve korumacı cinsiyetçilik arttıkça fiziksel flört şiddetine yönelik olumsuz tutumlar da artmıştır. Tüm değişkenler birlikte üniversite

Tablo 3. Değişkenler Arası Korelasyon Katsayıları

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
1. Çocukluk dönemi ebeveyn şiddeti	-					
2. Kadına yönelik düşmanca cinsiyetçilik	.16**	-				
3. Kadına yönelik korumacı cinsiyetçilik	.11*	.51**	-			
4. Psikolojik flört şiddetine olumlu tutumlar	-.02	.27**	.07	-		
5. Fiziksel flört şiddetine olumlu tutumlar	.09	.53**	.42**	.31**	-	
6. Cinsel flört şiddetine olumlu tutumlar	.13*	.43**	.18**	.39**	.51**	-

* $p < .05$, ** $p < .01$

Tablo 4. Psikolojik Flört Şiddetine Yönelik Olumlu Tutumlara İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi

Değişkenler	Psikolojik Flört Şiddetine Yönelik Olumlu Tutumlar			
	B	SH	β	t
1. Adım				
Cinsiyet	4.736	.936	.28	5.060**
2. Adım				
Cinsiyet	4.824	.947	.28	5.095**
Çocukluk dönemi ebeveyn şiddeti	-.075	.117	-.04	-.643
3. Adım				
Cinsiyet	3.078	1.113	.18	2.765*
Çocukluk dönemi ebeveyn şiddeti	-.102	.116	-.05	-.881
Kadına yönelik düşmanca cinsiyetçilik	.105	.037	.22	2.867*
Kadına yönelik korumacı cinsiyetçilik	-.037	.034	-.07	-1.061

* $p < .05$, ** $p < .001$

öğrencilerinin fiziksel flört şiddetine yönelik olumlu tutumlarındaki varyansın yaklaşık %32'sini açıklamıştır (Tablo 5).

Üniversite öğrencilerinin cinsel flört şiddetine yönelik olumlu tutumlarının yordayıcılarını tespit etmek için yürütülen son hiyerarşik regresyon analizinde, modele ilk adımda dahil edilen cinsiyet cinsel flört şiddetine yönelik olumlu tutumlarındaki varyansın %16'sını anlamlı biçimde açıklamıştır ($F(1, 312) = 59.88, \beta = .40, p < .001$). Bu sonuca göre, erkek üniversite öğrencilerinin cinsel flört şiddetine yönelik olumlu tutumları kadın üniversite öğrencilerinden daha yüksektir. İkinci aşamada modele dahil edilen çocukluk döneminde ebeveynlerin uyguladığı şiddet ise cinsel flört şiddetine yönelik olumlu tutumlarındaki varyansa ek olarak %1'lik anlamlı bir katkı sağlamıştır ($F(2, 311) = 32.29, p < .05$). Bu sonuca göre, ebeveynlerin uyguladığı şiddet ($\beta = .11, p < .001$) cinsel flört şiddetine yönelik olumlu tutumları pozitif yönde anlamlı bir şekilde yordamıştır. Son aşamada denkleme dahil edilen kadına yönelik düşmanca ve korumacı cinsiyetçilik cinsel flört şiddetine yönelik olumlu tutumlarındaki varyansa ek olarak %6'lık anlamlı bir katkı yapmıştır ($F(4, 309)$

$= 23.31, p < .001$). Değişkenlerin katkısına ayrı ayrı bakıldığında, sadece kadına yönelik düşmanca cinsiyetçiliğin ($\beta = .30, p < .001$) kadına yönelik cinsel flört şiddetini olumlu tutum ile pozitif yönde anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu görülmüştür. Son adımda, araştırmanın tüm değişkenleri birlikte üniversite öğrencilerinin cinsel flört şiddetine yönelik olumlu tutumlarındaki varyansın yaklaşık olarak %23'ünü açıklamıştır (Tablo 6).

Tartışma

Bu araştırma üniversite öğrencilerinin kadına yönelik flört şiddetine ilişkin tutumlarını yordayan değişkenleri tespit etmek amacıyla yürütülmüştür. Bu amaçla cinsiyetin, çocuklukta ebeveyn şiddetine maruz kalmanın ve kadına yönelik düşmanca ve korumacı cinsiyetçiliğin flört şiddetine yönelik tutumları yordayıp yordamadığı test edilmiştir. Analizler cinsiyetin psikolojik, fiziksel ve cinsel flört şiddetine ilişkin tutumları yordadığını; erkeklerin flört şiddetinin her üç türünü kadınlardan daha fazla onayladığını göstermiştir. Bu bulgu literatürdeki çalışmalarla kısmen örtüşmektedir. Anderson ve arkadaşları (2011) kadınlar ve erkeklerin, erkeğin uyguladığı fiziksel ve cinsel şiddete ilişkin

Tablo 5. Fiziksel Flört Şiddetine Yönelik Olumlu Tutumlara İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi

Değişkenler	Fiziksel Flört Şiddetine Yönelik Olumlu Tutumlar			
	B	SH	β	t
1. Adım				
Cinsiyet	8.329	1.466	.31	5.682**
2. Adım				
Cinsiyet	8.130	1.484	.30	5.480**
Çocukluk dönemi ebeveyn şiddeti	.161	.183	.05	.879
3. Adım				
Cinsiyet	2.042	1.548	.08	1.319
Çocukluk dönemi ebeveyn şiddeti	-.002	.161	-.00	-.012
Kadına yönelik düşmanca cinsiyetçilik	.292	.051	.37	5.753**
Kadına yönelik korumacı cinsiyetçilik	.194	.048	.23	4.050**

**p < .001

Tablo 6. Cinsel Flört Şiddetine Yönelik Olumlu Tutumlara İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi

Değişkenler	Cinsel Flört Şiddetine Yönelik Olumlu Tutumlar			
	B	SH	β	t
1. Adım				
Cinsiyet	6.263	.809	.40	7.738**
2. Adım				
Cinsiyet	6.025	.814	.39	7.401**
Çocukluk dönemi ebeveyn şiddeti	.203	.100	.11	2.024*
3. Adım				
Cinsiyet	3.626	.938	.23	3.865**
Çocukluk dönemi ebeveyn şiddeti	.155	.098	.08	1.589
Kadına yönelik düşmanca cinsiyetçilik	.136	.031	.30	4.353**
Kadına yönelik korumacı cinsiyetçilik	-.010	.029	-.02	-.358

*p < .05, **p < .001

tutularda değil ama psikolojik flört şiddetine ilişkin tutumlarda farklılaştığını, psikolojik flört şiddetine ilişkin olumlayıcı tutumların erkeklerde daha fazla olduğunu göstermiştir. Price ve arkadaşlarının (1999) yürütmüş olduğu bir başka çalışmada erkeklerin flört şiddetinin üç türünü de kadınlardan daha fazla onayladığı bulunmuştur, ancak sözü geçen çalışmada cinsiyetin yordayıcılığı test edilmemiş, kadın ve erkeklerin fiziksel, psikolojik ve cinsel flört şiddetini onaylama düzeyleri karşılaştırılmıştır. Bizim çalışmamızın bulguları ise cinsiyetin fiziksel, psikolojik ve cinsel flört şiddetine ilişkin tutumların bir yordayıcısı olduğu yönündedir. Cinsiyetin yakın partnere yönelik çeşitli şiddet türleri üzerindeki yordayıcılığını test eden bir başka çalışmada ise (Nabors ve ark. 2006) erkeklerin fiziksel ve cinsel şiddeti onaylama eğiliminin kadınlara kıyasla daha fazla olduğu; ancak sözel şiddeti onaylama bakımından cinsiyetin bir yordayıcı olmadığı bulunmuştur. Aynı çalışmada (Nabors ve ark. 2006) cinsiyetin şiddeti meşrulaştırmaya hizmet eden inançları da yordadığı, erkeklerin kadınlara oranla şiddeti haklı gösteren mitleri onaylama eğilimlerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Bizim çalışmamızın bulguları literatürdeki benzer çalışmalarla, erkeklerin kadına yönelik flört şiddetini kadınlardan daha fazla onayladığını göstermesi bakımından örtüşmektedir. Gerek erkekler gerekse kadınlar erkeklerin kadınlardan daha yeterli ve yetkin olduklarını bu nedenle kadınları yönetme, kontrol etme ve kadınlar üzerinde baskı kurma hakkına sahip olduklarını söyleyen toplumsal cinsiyet kalıpyargıları ile büyütülürler. Ancak toplumsal hiyerarşide üst statüde olan erkeklerin, statükoyu ve avantajlı konumlarını devam ettirmek istemeleri, kadına yönelik flört şiddetine ilişkin tutumlarının sistemin mağduru olan kadınlardan daha olumlu ya da daha az olumsuz olmasına yol açıyor olabilir.

Bu çalışmada çocuklukta algılanan ebeveyn şiddetinin flört şiddetine yönelik tutumları yordaması beklenmekteydi. Araştırmamızın bulgularına göre, katılımcıların cinsiyeti kontrol edildikten sonra, ebeveynlerden algılanan şiddet, cinsel flört şiddetini onaylayan tutumları yordamıştır. Bulgular çocuklukta algılanan ebeveyn şiddeti arttıkça cinsel flört şiddetini onaylayıcı tutumların da arttığını göstermiştir. Speizer (2010) babasının annesine fiziksel şiddet uyguladığını belirten kadın ve erkeklerin, evlilikte erkeğin eşini dövmesini onaylayan tutumları benimsemeye eğilimli olduklarını belirtmiştir. Bizim çalışmamız da ebeveynlerden şiddete maruz kalmanın yakın ilişkide erkeğin kadına cinsel şiddet uygulamasını destekleyen tutumları pozitif yönde yordadığını göstermiştir.

Literatürde çocuklukta ailede görülen şiddetin kuşaklar arası aktarım yoluyla yetişkinlikteki yakın ilişki partnerine şiddet uygulamaya dönüştüğünü ve bu durumun şiddet döngüsünü sürdürdüğünü destekleyen araştırmalar mevcuttur (Simons ve Johnson 1998). Örneğin, Copp ve arkadaşlarının (2016) yürüttüğü bir çalışmada hem ebeveynler arası şiddete tanık olmanın hem de ebeveyn şiddetine maruz kalmanın flört şiddetini onaylayıcı tutumları pozitif yönde yordadığı bulunmuştur. Bizim çalışmamızın bulguları bu çalışmaların bulguları ile kısmen örtüşmektedir. Bizim çalışmamızda flört şiddeti çok boyutlu bir değişken olarak ele alınarak; algılanan ebeveyn

şiddetinin, flört şiddetinin psikolojik, fiziksel ve cinsel şiddet boyutları üzerindeki yordayıcı etkisi incelenmiştir. Ebeveynlerden algılanan şiddetin, kadına yönelik cinsel flört şiddetini onaylayıcı tutumları pozitif yönde yordadığı, psikolojik ve fiziksel şiddeti onaylayıcı tutumları ise yordamadığı bulunmuştur. Bu çalışmada çocuklukta ebeveynlerden şiddet görme ile yakın ilişkide cinsel şiddeti destekleyen tutumlar geliştirme arasındaki ilişkinin aracı mekanizmaları test edilmemiş olsa da, bulgular çocuklukta yakın ilişki figürü olan ebeveynin şiddet uygulamasının yakın ilişkide şiddetin varlığını normalleştiren inançlar geliştirebileceğini gösteren önceki literatürü (örn., Copp ve ark. 2016) desteklemektedir. Bu inançlar ilerleyen yaşlarda edinilen yakın ilişkilere aktarılıyor olabilir. Yaşamın erken dönemlerinde ilk yakın ilişki figürleri olan ebeveynlerden kötü muameleye maruz kalmak, bireylerin ergenlik sonrasındaki romantik ilişkilerinde ilişkinin cinsel şiddetten uzak ve nitelikli olmasına yönelik beklentiler geliştirmesini zorlaştırıyor görünmektedir.

Bu araştırmadan elde edilen bir diğer bulgu ise, algılanan çocukluk dönemi ebeveyn şiddetinin psikolojik ve fiziksel flört şiddetini onaylayıcı tutumları yordamamasıdır. Ebeveyn istismarının, beliren yetişkinlikteki yakın ilişkilerde erkeğin uyguladığı şiddet türlerinden sadece cinsel şiddeti yordaması, fiziksel ve psikolojik şiddeti yordamaması beklenmedik bir bulgudur. Bu üç şiddet türüne ilişkin tutumların ortalamaları karşılaştırıldığında üniversite öğrencilerinin cinsel şiddete yönelik tutumlarının diğer şiddet türlerinden anlamlı biçimde daha olumsuz olduğu görülmüştür. Araştırmanın örneklemini oluşturan üniversite öğrencilerinin yakın ilişkide erkeğin cinsel şiddet kullanmasının, fiziksel veya psikolojik şiddet kullanmasından daha aykırı ve kabul edilemez buldukları görülmektedir. Bu çalışmadan elde edilen, çocuklukta algılanan ebeveyn şiddetinin, fiziksel ve psikolojik flört şiddetine yönelik tutumları yordamamasının olası nedenlerinden birisi, eğitimle beraber psikolojik ve fiziksel şiddete yönelik farkındalıklarının artmış olması olabilir. Söz konusu bulguyu eğitim düzeyinin ya da şiddet farkındalığının düşük olduğu farklı örneklemlerde test edecek yeni araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Araştırmanın cinsiyetçilikle ilgili bulguları, cinsiyetin ve algılanan ebeveyn şiddetinin etkisi kontrol edildiğinde, kadına yönelik düşmanca cinsiyetçilik erkeğin psikolojik, fiziksel ve cinsel şiddet kullanımını onaylayan tutumları; kadına yönelik korumacı cinsiyetçilik ise erkeğin fiziksel şiddet kullanımını onaylayan tutumları olumlu yönde yordamıştır. Bu araştırmadan elde edilen bulgular, kadına yönelik düşmanca ve korumacı cinsiyetçiliğin, kadına yönelik flört şiddetini onaylayan tutumları açıklamada önemli bir etken olduğunu göstermektedir.

Önceki çalışmalar geleneksel cinsiyet rollerine ilişkin inançların, erkeğin yakın ilişki partnerine şiddet uygulamasını desteklemenin bir yordayıcısı olduğunu göstermiştir (Crossman ve ark. 1990, Haj Yahia 2003, Yoshihama ve ark. 2014). Bizim çalışmamızda ise önceki araştırmalardan farklı olarak hem kadına ilişkin tutumlar hem de flört şiddetine ilişkin tutumlar çok boyutlu olarak ele alınmıştır. Düşmanca cinsiyetçiliğin, erkeğin yakın ilişki içerisinde olduğu kadın partnerine fiziksel, psikolojik ve cinsel

şiddet kullanmasını onaylayıcı tutumları yordadığı görülmüştür. Kadının erkekte daha aşağı bir konumda olması gerektiğini savunan inançları kapsayan düşmanca cinsiyetçilik, erkeğin kadın partnerine psikolojik, fiziksel ve cinsel şiddet uygulamasını onaylamayı da beraberinde getirmektedir. Bunun yanı sıra bu araştırmada korumacı cinsiyetçiliğin de erkeğin yakın ilişki partnerine fiziksel şiddet uygulamasını destekleyen tutumları yordadığı gösterilmiştir. Bu bulgu, kadının erkekte daha narin bir canlı olduğunu bu nedenle erkek tarafından korunması, yüceltilmesi gerektiğini savunan inançları kapsayan korumacı cinsiyetçiliğin de erkeğin partnerine fiziksel şiddet uygulamasını meşrulaştıran bir işleve sahip olabileceğine işaret etmektedir. Araştırmanın bu bulgusu, Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Kuramı'nın bir savı olan, korumacı cinsiyetçiliğin kadını toplumda konumlandığı yer görünüşte olumlu gibi algılsa da düşmanca cinsiyetçiliği örtbas etmek için ortaya konan, erkek egemenliğini destekleyen ve çoğunlukla kadına zarar veren toplumsal kabulleri kapsadığı fikrini desteklemektedir (Sakallı-Uğurlu 2003). Düşmanca cinsiyetçilik geleneksel kadın rollerine uymayan kadınları cezalandırmayı, korumacı cinsiyetçilik ise geleneksel rollere uyan kadınları ödüllendirmeyi içermektedir (Forbes ve ark. 2006). Ancak görünüşe göre kadınlar geleneksel davranmadıklarında korumacı cinsiyetçiliğin kadınlar üzerindeki "koruyuculuğu" da ortadan kalkmaktadır. Ek olarak, bu araştırmada düşmanca cinsiyetçiliğin flört şiddeti tutumlarından hepsini yordaması, ancak korumacı cinsiyetçiliğin sadece fiziksel flört şiddetine ilişkin tutumları yordaması, korumacı cinsiyetçiliğin kadına ilişkin eşitliğe aykırı tutumları olumlu bir rengine boyamasından kaynaklanıyor olabilir.

Sonuç

Sonuç olarak, araştırmanın bulguları genel olarak iki önemli noktaya dikkat çekmektedir. Birincisi, analizler cinsel flört şiddetini olumlayıcı tutumları yordamada, algılanan ebeveyn şiddetinin anlamlı bir etkisinin olduğunu göstermiş olsa da, analize bir sonraki aşamada cinsiyetçi tutumlar dahil edildiğinde algılanan ebeveyn şiddetinin anlamlı etkisi kaybolmuştur. Bu yönüyle bulgular, kadına yönelik flört şiddetini onaylayan tutumları açıklamada, sosyal olarak öğretilen geleneksel kadın rollerine ilişkin inançların, çocuklukta maruz kalınan ebeveyn şiddetinden daha önemli bir etken olabileceğine işaret etmektedir. Söz konusu bulgu, bireylerin yakın ilişkide şiddeti onaylayıcı ve kabullenici tutumlar edinme sürecine ilişkin açıklamaların odağını olumsuz aile içi yaşantılardan, cinsiyet rolleri bağlamındaki toplumsal öğrenmelere genişletmektedir. Uygulama alanında, geleceğin gençlerinin flört şiddetini normalleştirmelerini önlemek için ebeveynlik kalitesinin iyileştirilmesini sağlayacak müdahalelerin yanı sıra, şimdinin ve geleceğin gençlerinin toplumsal cinsiyet eşitliğini içselleştirmesini mümkün kılacak daha geniş ölçekli müdahalelere ihtiyaç vardır. Ayrıca, gençlerde flört şiddetini destekleyen tutumları ve dolayısıyla da gençler arası ilişkilerde şiddetin kabul edilebilirliğini azaltmada toplumsal cinsiyet eşitliğini hedefleyen sosyal politikaların hızla hayata geçirilmesinin oldukça önemli olduğu görülmektedir.

Araştırma bulgularının ikinci önemli doğurgusu flört şiddeti ile baş etmede sadece kadına yönelik düşmanca tutumların değil korumacı tutumların da azaltılmasının gerekli olduğu üzerinedir. Kadının narin, masum, korunması gerekli bir canlı olduğuna ilişkin toplumsal kabuller kadının nasıl davranması gerektiğini reçete ederken, erkeği de bunu denetlemekle görevlendirmektedir (Sakallı ve Türkoğlu 2009). Bu nedenle kadına ilişkin korumacı tutumlar erkeğin kadın partnerine fiziksel şiddet uygulamasını destekleyen tutumlarla bir arada gitmektedir. Kadına yönelik şiddetle baş etmede hem sosyal politikaların hem de gençlere verilen psiko-eğitimlerin, kadına yönelik düşmanca ve korumacı tutumların azaltılmasını hedeflerine dahil etmesinin son derece önemli olduğu düşünülmektedir.

Her çalışmanın olduğu gibi bu çalışmanın da bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Bunlardan ilki, çocukluk döneminde ebeveynlerden görülen şiddetin anne ve babayı değerlendirmeye yönelik birer soru ile ve retrospektif olarak ölçülmesidir. İleride yürütülecek çalışmalarda çocukluk döneminde ebeveynlerden görülen şiddetin daha çok sayıda maddenin yer aldığı bir ölçek yoluyla ölçülmesi, retrospektif olarak alınan bu ölçümün güvenilirliğini artırabilir. Bu çalışmanın kesitsel bir çalışma olması bir diğer sınırlılık olarak değerlendirilebilir. Kesitsel çalışmaların doğası gereği değişkenler arasındaki ilişkiler hakkında nedensel çıkarımlardan bahsetmek mümkün değildir. Ancak, bu alanda yürütülecek yeni çalışmaların boylamsal ölçümler alması, çocukluk döneminde görülen şiddetin ve kadına yönelik cinsiyetçi tutumların psikolojik flört şiddetine yönelik olumlayıcı tutumlar üzerindeki etkisi konusunda nedensel çıkarımlar yapmamızı sağlayabilir.

Kaynaklar

- Abrams G, Tendayi V, Masser B, Bohner G (2003) Perceptions stranger or acquaintance of rape: The role of benevolent and hostile sexism in victim blame and rape proclivity. *J Per Soc Psychol*, 84:111-125.
- Abramsky T, Watts CH, Moreno CG, Devries K, Kiss I, Ellsberg M et al. (2011) What factors are associated with recent intimate partner violence? Findings from the WHO multi-country study on women's health and domestic violence. *BMC Public Health*, 11:109.
- Anderson JR, Chen WC, Johnson MD, Lyon SE, Lee CYS, Zheng F et al. (2011) Attitudes toward dating violence among college students in mainland China: An exploratory study. *Violence Vict*, 26:631-647.
- Arias I, Johnson P (1989) Evaluations of physical aggression among intimate dyads. *J Interpers Violence*, 4:298-307.
- Bandura A (1973) *Aggression: A Social Learning Analysis*. New Jersey, Prentice-Hall.
- Bookwala J, Frieze IH, Smith C, Ryan K (1992) Predictors of dating violence: A multivariate analysis. *Violence Vict*, 7:297-311.
- Byers ES, Eno RJ (1992) Predicting men's sexual coercion and aggression from attitudes, dating history, and sexual response. *J Psychol Human Sex*, 4:55-70.
- Catalano S, Smith E, Snyder H, Rand M. (2009). *Female Victims of Violence*. Washington DC, Bureau of Justice Statistics.
- Chan KL, Straus MA, Brownridge DA, Tiwari A, Leung WC (2008) Prevalence of dating partner violence and suicidal ideation among male and female university students worldwide. *J Midwifery Womens Health*, 53:529-537.

- Copp JE, Giordano PC, Longmore MA, Manning WD (2019) The development of attitudes toward intimate partner violence: An examination of key correlates among a sample of young adults. *J Interpers Violence*, 34:1357-1387.
- Crossman RK, Stith SM, Bender MM (1990) Sex role egalitarianism and marital violence. *Sex Roles*, 22:293-304.
- De Puy J, Hamby SL, Lindemuth C (2014) Teen dating violence in French-speaking Switzerland: Attitudes and experiences. *Int J Conf Violence*, 8:305-315.
- Dikmen HA, Özaydin T, Yılmaz-Dereli S (2018) Üniversitedeki kadın öğrencilerde yaşanan flört şiddeti ile anksiyete ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişki. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9:170-176.
- Dosil M, Jaureguizar J, Bernaras E, Sbicigo JB (2020) Teen dating violence, sexism, and resilience: A multivariate analysis. *Int J Environ Res Public Health*, 17:2652.
- Eslek D, Kızıltepe R, Irmak TY (2021) Flört şiddetini anlamak: Nitel bir çalışma. *Türk Psikoloji Yazıları*, 24:53-67.
- Field A (2009) *Discovering Statistics Using SPSS*. London, Sage.
- Forbes GB, Jung J, Haas KB (2006) Benevolent sexism and cosmetic use: A replication with three college samples and one adult sample. *J Soc Psychol*, 146:635-640.
- Foshee VA, Bauman KE, Linder GF (1999) Family violence and the perpetration of adolescent dating violence: Examining social learning and social control processes. *J Marriage Fam*, 61:331-342.
- Haj-Yahia MM (2003) Beliefs about wife beating among Arab men from Israel: The influence of their patriarchal ideology. *J Fam Violence*, 18:193-206.
- Gaunt R (2013) Ambivalent sexism and perceptions of men and women who violate gendered family roles. *Community Work Fam*, 16:401-406.
- Glick P, Fiske TS (1996) The ambivalent sexism inventory: Differentiating hostile and benevolent sexism. *J Per Soc Psychol*, 70:491-512.
- Glick P, Fiske ST (2001) An ambivalent alliance: Hostile and benevolent sexism as complementary justifications for gender inequality. *Am Psychol*, 56:109-118.
- Glick P, Sakallı-Uğurlu N, Ferreira MC, Souza MA (2002) Ambivalent sexism and attitudes toward wife abuse in Turkey and Brazil. *Psychol Women Q*, 26:292-297.
- Hossain MM, Sultana A, Fan Q, Ma P, Purohit N (2020) Prevalence and determinants of dating violence: an umbrella review of systematic reviews and meta-analyses. *Advance*, doi:10.31124/advance.11492703.v1.
- Hu LT, Bentler PM (1999) Cut off criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Struct Equ Modeling*, 6:1-55.
- Jin X, Eagle M, Yoshioka M (2007) Early exposure to violence in the family of origin and positive attitudes towards marital violence: Chinese immigrant male batterers vs. controls. *J Fam Violence*, 22:211-222.
- Jöreskog KG, Sörbom D (1993) *Lisrel 8 User's Reference Guide*. Chicago, Scientific Software International.
- Kraus S (1995) Attitudes and the prediction of behavior: Metaanalysis of the empirical literature. *Per Soc Psychol Bull*, 21:58-75.
- Lee MS, Begun S, DePrince AP, Chu AT (2016) Acceptability of dating violence and expectations of relationship harm among adolescent girls exposed to intimate partner violence. *Psychol Trauma*, 8:487-494.
- Lewis SF, Fremouw W (2001) Dating violence: A critical review of the literature. *Clin Psychol Rev*, 21:105-127.
- Makepeace JM (1986) Gender differences in courtship violence victimization. *Fam Relat*, 35:383-388.
- Meekers D, Pallin SC, Hutchinson P (2013) Prevalence and correlates of physical, psychological, and sexual intimate partner violence in Bolivia. *Glob Public Health*, 8:588-606.
- Nabors EL, Dietz TL, Jasinski JL (2006) Domestic violence beliefs and perceptions among college students. *Violence Vict*, 21:779-795.
- Park S, Kim SH (2018) The power of family and community factors in predicting dating violence: A meta-analysis. *Aggress Violent Behav*, 40:19-28.
- Price EL, Byers ES, Flört Şiddeti Araştırma Grubu (1999) The attitudes towards dating violence scales: Development and Initial Validation. *J Fam Violence*, 14:351-375.
- Rani, M, Bonu S (2009) Attitudes toward wife beating: a cross-country study in Asia. *J Interpers Violence*, 24:1371-1397.
- Sakallı-Uğurlu N (2002) Çelişik duygulu cinsiyetçilik ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 17:47-58.
- Sakallı-Uğurlu N (2003) Cinsiyetçilik: Kadınlara ve erkeklere ilişkin tutumlar ve çelişik duygulu cinsiyetçilik kuramı. *Türk Psikoloji Yazıları*, 6:1-20.
- Sakallı-Uğurlu N, Ulu S (2003) Evlilikte kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlar: Çelişik duygulu cinsiyetçilik, yaş, eğitim ve gelir düzeyinin etkileri. *Türk Psikoloji Yazıları*, 6:53-65.
- Sakallı-Uğurlu N (2008) Erkeklere ilişkin çelişik duygular ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Türk Psikoloji Yazıları*, 11:1-11.
- Sakallı N, Türkoğlu B (2019). Erkek olmak ya da olmamak: sosyal psikolojik açıdan erkeksilik/erkeklik çalışmaları. *Türk Psikoloji Yazıları*, 22:77-79.
- Speizer IS (2010) Intimate partner violence attitudes and experience among women and men in Uganda. *J Interpers Violence*, 25:1224-1241.
- Simons R, Johnson C (1998) An examination of competing explanations for the intergenerational transmission of domestic violence. In *International Handbook of Multigenerational Legacies of Trauma* (Eds Y Danieli):553-570. Boston, Springer.
- Teten AL, Ball B, Valle LA, Noonan R, Rosenbluth B (2009) Considerations for the definition, measurement, consequences, and prevention of dating violence victimization among adolescent girls. *J Womens Health*, 18:923-927.
- Thoresen, S, Myhre, M, Wentzel-Larsen, T, Aakvaag, HF, Hjemdal, OK (2015). Violence against children, later victimisation, and mental health: a cross-sectional study of the general Norwegian population. *Eur J Psychotraumatol*, 6:26259.
- West SG, Finch JF, Curran PJ (1995) Structural equation models with nonnormal variables: Problems and remedies. In *Structural Equation Modeling: Concepts, Issues, and Applications* (Ed RH Hoyle):56-75. Thousand Oaks, Sage Publications, Inc.
- White HR, Widom CS (2003) Intimate partner violence among abused and neglected children in young adulthood: The mediating effects of early aggression, antisocial personality, hostility and alcohol problems. *Aggress Behav*, 29:332-345.
- WHO (2010) *Preventing Intimate Partner and Sexual Violence Against Women: Taking Action and Generating Evidence*. Geneva, World Health Organization.
- Worthington RL, Whittaker TA (2006) Scale development research: A content analysis and recommendations for best practices. *Counsel Psychol*, 34:806-838.
- Yoshihama M, Blazeovski J, Bybee D (2014) Enculturation and attitudes toward intimate partner violence and gender roles in an Asian Indian population: Implications for community-based prevention. *Am J Community Psychol*, 53:249-260.